

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

**PAŽYMA
DĖL X SKUNDO
PRIEŠ PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRAŲ KOLONIJĄ,
KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISNGUMO MINISTERIJOS,
VALSTYBĖS GARANTUOJAMOS TEISINĖS PAGALBOS TARNYBĄ**

2020-01-20 Nr. 4D-2018/1-1816

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau vadinama – Pravieniškių PN-AK), Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – KD, KD prie LR TM) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai Pareiškėjui pateikus teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus, ir dėl Valstybinės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos (toliau vadinama – VGTPT, Tarnyba) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant teisinės pagalbos teikimo.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. 2018 m. „[...] rugpjūčio 30 d. Pravieniškių PN-AK administracijai įteikiau pranešimą-prašymą reg. Nr. 72 (4) 405 dėl BVK [*Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso; toliau vadinama ir – BVK*] 70 str. 6 d. taikymo [...]. Gautas pranešimas-prašymas 2018.08.31 d. buvo papildytas [...]. Mano pranešimas-prašymas Nr. 72 (4) 405 2018.09.11 d. buvo pavizuotas 3 sektoriui, kuriame šiam buvo suteiktas 2018.09.12 d. naujas numeris Nr. 72 (6) 893, tačiau 2018.09.13 d. raštu Nr. 7-2387 buvo atsisakyta nagrinėti, net ši patikslinus 2018.09.20 d. Nr. 72 (6) 921“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „2018.08.30 d. prašymu Nr. 72 (4) 404 prašiau susitikti ir 2 sektoriaus KŽS [*Kriminalinės žvalgybos skyriaus*] specialistu L. N. [*Seimo kontrolieriui asmens vardas ir pavardė yra žinomi*], tačiau šis atvyko tik 2018.09.28 d. [...]“;

2.3. „2018.08.14 d. skundu Nr. 72 (6) 798 nurodžiau, kad man atliekant nuobaudą KTP [*kameros tipo patalpose*] mano būrio specialistas lankosi tik kartą į savaitę, dėl ko, praradau teisę kasdien registruoti prašymus, skundus. [...]. Mane atsisako registruoti pas medikus kasdien, patogiausiu ir aktualiausiu laiku. Negaunu visų skirtų medikamentų. Administracija 2018.09.07 raštu Nr. 7-2318 mano nurodytų argumentų nepaneigė“;

2.4. „KD prie LR TM dėl aukščiau išdėstyto 2018.10.23 d. pateikė formalų ir neskaidriai pagrįstą sprendimą Nr. 2S-3421 [...]“;

2.5. „2018.07.30 d. Vilniaus apygardos teismui išsiunčiau skundą [...] kreipiausi į VGTPT

advokatui gauti bei teismo paprasčiau pratęsti skundo trūkumo terminą. Šis padarė, tačiau gynėjas savo darbo neatliko, į skambučius neatsako. Parašiau skundą 2018.11.28 d. į VGTPT, tačiau tyła.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Atsižvelgiant į Skunde aprašytas aplinkybes, tyrimas bus atliekamas ir išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

4.1. dėl Pravieniškių PN-AK ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant nepagrįstus atsakymus;

4.2. dėl VGTPT pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant teisinės pagalbos teikimo.

Dėl Pravieniškių PN-AK ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant nepagrįstus atsakymus

Skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Seimo kontrolierius 2019 m. sausio 14 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1816/3D-104 kreipėsi į Pravieniškių PN-AK, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. birželio 7 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. birželio 7 d. Pravieniškių PN-AK raštą Nr. S-13229, 2019 m. liepos 26 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. liepos 19 d. Pravieniškių PN-AK raštą Nr. S-16860.

Šiuose raštuose ir prie jų pridėtuose dokumentuose nurodoma, kad:

5.1. „Pažymime, kad pranešimų-prašymų kopijų 72(4)405, 72(4)404 [...] surasti nepavyko“;

5.2. 2018 m. rugpjūčio 31 d. [*ši data užrašyta paties Pareiškėjo*] pranešimas-prašymas Pravieniškių PN-AK buvo gautas 2018 m. rugpjūčio 30 d. [*gavimo datą patvirtina ant minėto pranešimo-prašymo esantis spaudas*], kelis kartus buvo perduotas [*ši aplinkybė nustatyta iš trijų vizų, esančių ant Pareiškėjo kreipimosi*] skirtingiems Pravieniškių PN-AK pareigūnams, kol buvo užregistruotas 2018 m. rugsėjo 12 d. Nr. 72(6)893; šiame pranešime-prašyme Pareiškėjas skundėsi dėl neužtikrinamo jo saugumo ir prašė jį izoliuoti vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudmių vykdymo kodekso 70 straipsnio 6 dalies nuostatomis;

5.3. 2018 m. rugsėjo 13 d. raštu Nr. 7-2387 Pravieniškių PN-AK atsakė į 2018 m. rugsėjo 12 d. Pareiškėjo kreipimąsi Nr. 72(6)893; šiame atsakyme nurodoma, kad „Jūsų pateiktas pranešimas-prašymas nėra aiškaus turinio, nėra aišku, koks pavojus Jums realiai gresia, kokie asmenys tą pavojų kelia, koku būdu Jūs galite patirti psichologinį smurtą ir koks tikslus Jūsų reikalavimas ar prašymas Įstaigos administracijai. Remiantis Lietuvos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 12 straipsnio 4 dalies nuostata, Jūsų pranešimas-prašymas nagrinėjamas nebus. Prašome patikslinti savo pranešimą-prašymą. Primename, kad šį atsakymą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudmių vykdymo kodekso 183 str. 2 d., turite teisę skųsti Kalėjimo departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriui“;

5.4. 2018 m. rugsėjo 20 d. Pareiškėjas raštu Nr. 72(6)-921 kreipėsi į Pravieniškių PN-AK prašydamas suteikti informaciją apie jo 2018 m. birželio 26–29 d. išsiųstą laišką į Europos Žmogaus Teisių Teismą, paaiškinti, ar jo 2018 m. rugpjūčio 30 d. kreipimasis Nr. 72(4)405 yra pakartotinai užregistruotas kaip 2018 m. rugsėjo 12 d. kreipimasis Nr. 72(6)893;

5.5. 2018 m. spalio 17 d. Pravieniškių PN-AK raštu Nr. 7-2795 pateikė atsakymą į 2018 m. rugsėjo 20 d. Pareiškėjo kreipimuisi Nr. 72(6)-920 ir Nr. 72(6)-921; šiame atsakyme nurodoma, kad „Jūsų pateiktas prašymas dėl 2018-09-13 prašymo Nr. 72(4)-405 patikslinimo nebus nagrinėjamas, kadangi iš tiesų jo nepatikslinkote, kaip nurodyta Lietuvos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje, minėtame prašyme dėstomi

Jūsų argumentai bei turinys lieka nesuprantami. Dėl Jūsų išsiųsto laiško į Europos žmogaus teisių teismą informuojame: Laiškas minėtam teismui registruotas 2018-06-26 Nr. 72-592, minėtas laiškas buvo gražintas dėl netinkamo apmokėjimo 2018-06-28, o po to išsiųstas 2018-06-29 atlikus apmokėjimą [...]“;

5.6. 2019 m. birželio 7 d. rašte Pravieniškių PN-AK Seimo kontrolieriui pranešė, kad „Nuteistasis X prašymą susitikti su konkrečiu Įstaigos KŽS pareigūnu pateikė 2018-08-30 (penktadienį) Įstaigos Trečiojo sektoriaus Resocializacijos skyriaus specialistui, o KŽS pareigūnas L. N. dirbo Įstaigos Antrajame sektoriuje. Nuteistasis X 2018-09-01 (šeštadienį) buvo pervežtas į Įstaigos Antrąjį sektorių. KŽS pareigūnas L. N. 2018-09-03 (pirmadienį) bendravo su nuteistuoju X. [...]“; 2019 m. liepos 19 d. rašte Pravieniškių PN-AK Seimo kontrolieriui paaiškino, kad „Nuteistajam X buvo suteikta galimybė susitikti su KŽS darbuotoju, tai liudija KD prie LR TM atsakymo 2018-10-23 Nr. 2S-3421 4 pastraipa: „Iš dokumentinės medžiagos matyti, kad Jūs Pravieniškių pataisos namams-atvirajai kolonijai pateikėte 2018-09-04 prašymą dėl susitikimo su pataisos įstaigos Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnais. Paminėtina, kad ant 2018-09-04 Jūsų prašymo yra įrašas apie įvykusį pokalbį su specialistu.“ [...]“; Pravieniškių PN-AK Seimo kontrolieriui nepateikė dokumentų, kurie patvirtintų faktą, kad Pareiškėjo ir Pravieniškių PN-AK Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnų susitikimai / pokalbiai įvyko, bei jų laiką;

5.7. 2018 m. rugpjūčio 14 d. Pareiškėjas raštu Nr. 72(6)798 kreipėsi į Pravieniškių PN-AK administraciją skųsdamasis, kad Pravieniškių PN-AK Resocializacijos skyriaus specialistas kamerų tipo patalpose lankosi tik vieną kartą per savaitę, atsisako jį registruoti „pas medikus“, kad Pareiškėjas negauna jam paskirtų vaistų; 2019 m. rugsėjo 7 d. Pravieniškių PN-AK raštu Nr. 7-2318 atsakė į minėtą Pareiškėjo kreipimąsi; šiame atsakyme nurodoma: „Atsakydami į skundą informuojame, kad Jūsų skundo teiginiai, kad Apsaugos ir priežiūros skyriaus (toliau APS) pareigūnai neregistruoja Jūsų pas Sveikatos priežiūros tarnybos darbuotojus Jūsų norimą dieną, yra neatitinkantys tikrovės, nes peržiūrėjus Nuteistųjų ambulatorinio priėmimo registracijos žurnalą nustatyta, kad Jūs registravotės pas įvairių sričių gydytojus liepos 31 d., rugpjūčio 7, 8, 10, 14, 17, 21, 23, 24, 27 dienomis. Dėl vaistinio preparato [...] paaiškiname, kad pasibaigus centralizuoto vaistų tiekimo sutartims jų atnaujinimas užtruko, todėl kai kurių medikamentų įsigijimo procedūra užtruko. [...]. Informuojame, kad Resocializacijos skyriaus (toliau RS) specialistas uždarojoje zonoje lankosi ne rečiau kaip kartą į savaitę, bet esant reikalui ir dažniau. Taip pat kasdieną RS specialistai į uždaroją zoną ateina surinkti registruotų laiškų, todėl Jūsų skundo teiginys, kad RS specialistas Jus lanko tik kartą per savaitę, yra neatitinkantis tikrovės“;

5.8. 2019 m. birželio 7 d. Pravieniškių PN-AK rašte nurodoma, kad „Resocializacijos skyriaus specialistai kamerų tipo patalpose nuteistuosius lanko pagal poreikį, kai yra iškviečiami, bet ne rečiau kaip kartą per savaitę, jeigu nėra iškviečiami. Pateikti dokumentų kopijų negalime, kadangi atėjęs specialistas susitinka ir kalbasi su visais nuteistaisiais, kurie pageidauja atskirai susitikimo su konkrečiu nuteistuoju uždarojoje zonoje nefiksuojamas“; 2019 m. liepos 19 d. rašte Pravieniškių PN-AK Seimo kontrolieriui paaiškino, kad „Nuteistuosius kamerų tipo patalpose Resocializacijos skyriaus specialistai lanko ne rečiau kaip 3–4 kartus per savaitę, gavę informaciją apie pageidaujamą susitikimą, įvertina aplinkybes ir užimtumą. Pridedama Pareigūnų lankymosi kamerų tipo patalpose apskaitos žurnalo 8 lapų kopijos“; Seimo kontrolieriui buvo pateiktos dokumentų kopijos iš Pravieniškių PN-AK *Pirmojo sektoriaus* Pareigūnų lankymosi kamerų tipo patalpose apskaitos žurnalo.

6. Seimo kontrolierius 2019 m. sausio 14 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1816/3D-103 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. vasario 5 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. vasario 4 d. KD raštą Nr. 1S-351.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma, kad:

6.1. 2018 m. rugsėjo 12 d. Pareiškėjas raštu kreipėsi į KD teigdamas, jog:

6.1.1. Pravieniškių PN-AK pareigūnai nereagavo į jo 2018 m. rugpjūčio 30 d. pranešimą-

prašymą dėl izoliavimo pagal Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 70 straipsnio 6 dalį ir prašymą Nr. 72(4)404 dėl susitikimo su Pravieniškių PN-AK Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnu;

6.1.2. Pravieniškių PN-AK Resocializacijos skyriaus pareigūnas kamerų tipo patalpose lankosi tik vieną kartą per savaitę, o tai jam užkerta kelią laiku užregistruoti teikiamus raštus;

6.2. 2018 m. spalio 23 d. KD raštu Nr. 2S-3421 buvo atsakyta į Pareiškėjo 2018 m. rugsėjo 12 d. kreipimąsi; šiame atsakyme nurodoma:

6.2.1. „Iš dokumentinės medžiagos matyti, kad Jūs Pravieniškių pataisos namams-atvirajai kolonijai pateikėte 2018-09-04 prašymą dėl susitikimo su pataisos įstaigos Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnais. Paminėtina, kad ant 2018-09-04 Jūsų prašymo yra įrašas apie įvykusį pokalbį su specialistu bei Jūsų parašu. Todėl Jūsų skundžiama aplinkybė, kad buvo ignoruotas Jūsų prašymas susitikti su pataisos įstaigos Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnu, yra nepagrįsta“;

6.2.2. „Pagal Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos Kriminalinės žvalgybos skyriaus 2018-10-19 tarnybinį pranešimą Nr. 37-(3)248 teigtina, kad Jūsų atžvilgiu nėra duomenų apie tai, kad Jūsų gyvybei ar sveikatai grėstų pavojus, taip pat nėra duomenų apie tai, kad Jūsų atžvilgiu būtų naudotas psichologinis smurtas ar būtų grasinta susidorojimu. Paminėtina ir tai, kad Jūs šiuo metu atliekate drausminę nuobaudą kamerų tipo patalpose vienas. Taigi, manytina, kad šiuo metu nėra svarbių priežasčių, dėl kurių Jūs galėtumėte būti laikomas pagal Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 70 str. 6 d. nuostatas. Paminėtina, kad Jūsų 2018-08-31 pranešimas-prašymas pataisos įstaigoje buvo registruotas 2018-09-12 Nr. 72(6)-893, o Jums pataisos įstaiga 2018-09-13 raštu Nr. 7-2387 pateikė atsakymą. Todėl šiuo atveju Jūsų skundžiama aplinkybė dėl Jūsų pranešimo-prašymo ignoravimo laikytina nepagrįsta“;

6.2.3. „Kaip matyti iš tyrimo medžiagos, pataisos įstaigos Resocializacijos skyriaus specialistas lankosi uždarojoje zonoje ne rečiau kaip kartą per savaitę. Esant poreikiui, minimo skyriaus specialistas lankosi ir dažniau. Pataisos įstaiga 2018-09-07 atsakydama raštu Nr. 7-2318 į Jūsų 2018-08-14 skundą Nr. 72(6)798 pažymėjo, kad Resocializacijos skyriaus specialistai kiekvieną dieną ateina į uždarąją zoną surinkti registruotus laiškus. Kalėjimų departamentas nenustatė, kad būtų pažeistos Jūsų specialiosios teisės, numatytos Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 99 str. [...] ir 100 str. [...]. Todėl Jūsų skundžiama aplinkybė laikytina nepagrįsta.“

Skundo dalies tyrimui reikšmingos Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos

7. Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo:

11 straipsnio „Dokumentų rengimas, tvarkymas, apskaita“ 4 dalis – „Dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos bendruosius reikalavimus nustato Lietuvos vyriausiasis archyvaras.“

8. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (BVK):

112 straipsnio „Pataisos įstaigų režimas ir pagrindiniai jo reikalavimai“ 2 dalis – „Pagrindiniai pataisos įstaigų režimo reikalavimai yra šie: būtinas nuteistųjų izoliavimas ir nuolatinė jų priežiūra; reikalavimas nuteistiesiems tiksliai ir nenukrypstamai atlikti savo pareigas; skirtingų laikymo sąlygų sudarymas atsižvelgiant į nuteistojo padaryto nusikaltimo pavojingumą ir pobūdį, nuteistojo asmenybę ir elgesį bausmės atlikimo metu“;

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl

skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...].“

9. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (VAĮ):

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. [...]“;

14 straipsnis „Prašymų ir skundų nagrinėjimas“ – „1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė. [...]“

10. Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo (TGIĮ; įstatymo redakcija galiojusi nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. iki 2018 m. lapkričio 23 d.):

4 straipsnis „Institucijos pareiga teikti dokumentus pareiškėjams“ – „1. Institucijos privalo teikti pareiškėjams ar jų atstovams (toliau – pareiškėjas) dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus. [...]“;

6 straipsnis „Dokumentų teikimo principai“ – „Institucija, teikdama dokumentus, vadovaujasi šiais principais: 1) dokumentų išsamumo – pareiškėjui turi būti pateikti visi pagal teisės aktus teiktini jo prašymo turinį atitinkantys dokumentai; 2) dokumentų tikslumo – pareiškėjui teikiami dokumentai turi atitikti institucijos disponuojamus dokumentus; 3) teisėtumo – institucijos veiksmai teikiant dokumentus grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais norminiais teisės aktais; 4) objektyvumo – institucijos darbuotojai, teikdami dokumentus, turi būti nešališki ir objektyvūs; 5) pagalbos – pareiškėjams teikiama pagalba įgyvendinant teisę gauti dokumentus; 6) dokumentų prieinamumo – sudaromos palankios sąlygos pareiškėjams naudoti dokumentus neatsižvelgiant į jų veiklos tikslus ir teisinę formą, o prireikus nustatomos tik būtiniausios teisinės, techninės ir (arba) finansinės dokumentų teikimo pareiškėjams sąlygos; 7) abipusio naudojimo – institucija pareiškėjui pateiktus dokumentus prireikus toliau pati juos naudoja.“

11. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų 2007 m. rugpjūčio 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 875 (Taisyklės):

27 punktas – „Jeigu prašymui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai, kuriuos privalo pateikti asmuo, kuris kreipiasi, ir institucija tokios informacijos ir dokumentų pati gauti negali, per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos ji kreipiasi į asmenį raštu, prašydama pateikti šią informaciją ir dokumentus, ir praneša, kad prašymo nagrinėjimas stabdomas, iki bus pateikta prašymui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai. Kai per institucijos nustatytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 5 darbo dienos, prašymui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai negaunami, prašymas nenagrinėjamas, per 3 darbo dienas nuo institucijos nustatyto termino suėjimo dienos dokumentų originalai gražinami asmeniui ir nurodoma gražinimo priežastis. Institucija pasilieka prašymo ir gautų dokumentų kopijas.“

12. Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių, patvirtintų Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. liepos 4 d. įsakymu Nr. V-118 (Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklės):

1 punktas – „Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato

valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, kitų subjektų, įgaliotų atlikti viešojo administravimo funkcijas, valstybės įgaliotų asmenų (toliau – įstaigos) oficialiųjų dokumentų tvarkymo, apskaitos ir saugojimo bendruosius reikalavimus. [...]“;

10 punktas – „Įstaigos parengti ir gauti su jos veikla susiję dokumentai turi būti užregistruoti. Dokumentai įstaigoje registruojami vieną kartą. Dokumentai registruojami tą dieną, kai jie gaunami, pasirašomi ar patvirtinami.“

Skundo dalies tyrimo išvados

13. Skunde nurodoma, kad Pravieniškių PN-AK ir KD nepagrįstai atsisako nagrinėti Pareiškėjo kreipimuisi arba pateikia į juos netinkamus atsakymus.

14. Toliau pažymoje bus atskirai nurodomos Skundo tyrimo metu nustatytos aplinkybės ir jų vertinimas.

14.1. Dėl Pareiškėjo kreipimuisi registravimo Pravieniškių PN-AK

14.1.1. pasak Pareiškėjo, 2018 m. rugpjūčio 30 d. jis raštu Nr. 72(4)-405 kreipėsi į Pravieniškių PN-AK prašydamas jį izoliuoti vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudinių vykdymo kodekso 70 straipsnio 6 dalies nuostatomis.

Pravieniškių PN-AK pareigūnų teigimu, galimai tokio kreipimosi nebuvo, nes jo pareigūnams surasti ir pateikti Seimo kontrolieriui nepavyko; vis dėlto 2018 m. spalio 17 d. rašte Nr. 7-2795 Pravieniškių PN-AK pareigūnai Pareiškėją informuoja, kad „Jūsų pateiktas prašymas dėl 2018-09-13 prašymo Nr. 72(4)-405 patikslinimo nebus nagrinėjamas, kadangi iš tiesų jo nepatikslinote [...]“; t. y., Pravieniškių PN-AK pareigūnai pripažįsta, kad tokiu numeriu užregistruotas Pareiškėjo kreipimasis buvo.

Seimo kontrolieriui kyla abejonių, ar tinkamai Pravieniškių PN-AK yra vykdoma dokumentų, o ypač suimtųjų / nuteistųjų skundų / prašymų / pareiškimų, apskaita, jei vėliau jų nepavyksta rasti ir pateikti kompetentingoms institucijoms;

14.1.2. taip pat abejotina, ar efektyviai Pravieniškių PN-AK yra organizuojamas darbas, susijęs su suimtųjų / nuteistųjų kreipimuisi registravimu, nes 2018 m. rugpjūčio 30 d. gautas Pareiškėjo pranešimas-prašymas buvo net kelis kartus perduotas skirtingiems Pravieniškių PN-AK pareigūnams, kol buvo užregistruotas 2018 m. rugsėjo 12 d. Nr. 72(6)893, t. y., *Pareiškėjo kreipimosi registravimo procesas užtruko net 13 dienų, nors pagal nustatytą teisinį reglamentavimą dokumentai turėtų būti registruojami tą dieną, kai jie gaunami.*

14.2. Dėl Pareiškėjo kreipimuisi nagrinėjimo Pravieniškių PN-AK

14.2.1. nagrinėdama pareiškėjų skundus Pravieniškių PN-AK, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų teisės aktų reikalavimų. Pagal VAI 14 straipsnio 1 dalį asmenų prašymai yra nagrinėjami Taisyklėse nustatyta tvarka. Taisyklių 27 punkte įtvirtinta, kad iškilus būtinybei patikslinti besikreipiančiojo prašymą institucija per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos kreipiasi į asmenį raštu, prašydama pateikti šią informaciją ir dokumentus, ir praneša, kad prašymo nagrinėjimas stabdomas, iki bus pateikta prašymui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai. Kai per institucijos nustatytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 5 darbo dienos, prašymui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai negaunami, prašymas nenagrinėjamas, per 3 darbo dienas nuo institucijos nustatyto termino suėjimo dienos dokumentų originalai grąžinami asmeniui ir nurodoma grąžinimo priežastis;

Šiuo atveju 2018 m. rugsėjo 12 d. raštu, registruotu Nr. 72(6)893, Pareiškėjas *prašė* jį izoliuoti vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudinių vykdymo kodekso 70 straipsnio 6 dalies nuostatomis, nes jautėsi nesaugus („[...] *nuteistieji kitus ragina mane paveikti, kitaip susidoroti* [...]“).

2018 m. rugsėjo 13 d. raštu Nr. 7-2387 Pravieniškių PN-AK atsakė į 2018 m. rugsėjo

12 d. Pareiškėjo kreipimasi Nr. 72(6)893; šiame atsakyme paaiškinama, kad „*Jūsų pateiktas pranešimas-prašymas nėra aiškus turinio, nėra aišku, koks pavojus Jums realiai gresia, kokie asmenys tą pavojų kelia, koku būdu Jūs galite patirti psichologinį smurtą ir koks tikslus Jūsų reikalavimas ar prašymas Įstaigos administracijai. [...] Jūsų pranešimas-prašymas nagrinėjamas nebus.* Prašome patikslinti savo pranešimą-prašymą“, t. y. Pravieniškių PN-AK pareigūnai atsisakė nagrinėti Pareiškėjo kreipimasi, nors turėjo pareigą nustatyti ne trumpesnę nei 5 darbo dienų terminą prašymo trūkumams pašalinti, ir tik tuomet, jei Pareiškėjas per nustatytą terminą nebūtų patikslinęs savo kreipimosi turinio, galėjo priimti sprendimą nenagrinėti jo pateikto prašymo. Ta aplinkybė, kad Pravieniškių PN-AK pareigūnai 2018 m. rugsėjo 13 d. raštu Nr. 7-2387 formaliai paprašė Pareiškėjo patikslinti kreipimasi, nepaneigia fakto, kad Pareiškėjo prašymas buvo išnagrinėtas nesilaikant Taisyklių 27 punkte įtvirtintos procedūros;

14.2.2. atkreiptinas dėmesys, kad Pravieniškių PN-AK pareigūnams galimai nėra žinoma, kokiais teisės aktais vadovaujantis turėjo būti nagrinėjamas 2018 m. rugsėjo 12 d. Pareiškėjo prašymas Nr. 72(6)893, nes 2018 m. rugsėjo 13 d. Pravieniškių PN-AK rašte Nr. 7-2387 yra pateikiamos nuorodos tiek į BVK, tiek į Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymą, nors pagal Pareiškėjo kreipimosi turinį nė vienas iš šių teisės aktų negalėjo būti taikomas (šios pažymos 14.2.1 punktas);

14.2.3. anot Pareiškėjo, 2018 m. rugsėjo 20 d. raštu Nr. 72 (6) 921 jis patikslino 2018 m. rugsėjo 12 d. kreipimasi Nr. 72(6)893 taip, kaip tai buvo nurodyta Pravieniškių PN-AK 2018 m. rugsėjo 13 d. rašte Nr. 7-2387, tačiau teisės aktų reikalavimus atitinkančio atsakymo taip ir negavo. Iš 2018 m. rugsėjo 20 d. Pareiškėjo kreipimosi Nr. 72(6)-921 turinio nustatyta, kad jis į Pravieniškių PN-AK kreipėsi *prašydamas suteikti informaciją* apie jo 2018 m. birželio 26-29 d. išsiųstą laišką į Europos Žmogaus Teisių Teismą, paaiškinti, ar jo 2018 m. rugpjūčio 30 d. kreipimasis Nr. 72(4)405 yra pakartotinai užregistruotas kaip 2018 m. rugsėjo 12 d. kreipimasis Nr. 72(6)893.

Kadangi *Pravieniškių PN-AK yra viešojo administravimo subjektas*, nagrinėdamas pareiškėjų skundus, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis ir kitų viešojo administravimo srityje taikomų teisės aktų, įskaitant ir TGIĮ, pagal kurį *kiekvienas asmuo turi teisę gauti jo kreipimosi turinį atitinkančią informaciją* iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų. 2018 m. spalio 17 d. Pravieniškių PN-AK raštu Nr. 7-2795 pateikė atsakymą į 2018 m. rugsėjo 20 d. Pareiškėjo kreipimasis Nr. 72(6)-920 ir Nr. 72(6)-921; šiame atsakyme Pareiškėjui paaiškinama, kad jo laiškas, adresuotas Europos Žmogaus Teisių Teismui, buvo registruotas 2018 m. birželio 26 d. Nr. 72-592, 2018 m. birželio 28 d. minėtas laiškas buvo grąžintas dėl netinkamai atlikto mokėjimo, tačiau 2018 m. birželio 29 d. išsiųstas dar kartą, t. y., *Pareiškėjui buvo pateikta jo prašyta informacija apie laiško išsiuntimą į Europos Žmogaus Teisių Teismą. Į pareiškėjo klausimą, ar jo 2018 m. rugpjūčio 30 d. kreipimasis Nr. 72(4)405 yra pakartotinai užregistruotas kaip 2018 m. rugsėjo 12 d. kreipimasis Nr. 72(6)893, atsakyta nebuvo*, t. y., Pravieniškių PN-AK pareigūnai pateikė neaiškius teiginius apie tai, kad Pareiškėjas nepatikslino 2018 m. rugsėjo 13 d. prašymo Nr. 72(4)405, nors Seimo kontrolieriui nebuvo pateikti duomenys nei apie 2018 m. rugsėjo 13 d. Pareiškėjo kreipimasi, nei apie jo kreipimasi Nr. 72(4)405;

14.2.4. Pareiškėjas 2018 m. rugpjūčio 14 d. raštu Nr. 72(6)798 kreipėsi į Pravieniškių PN-AK administraciją skųsdamasis, kad Pravieniškių PN-AK Resocializacijos skyriaus specialistas kamerų tipo patalpose lankosi tik vieną kartą per savaitę, atsisako jį registruoti „pas medikus“, Pareiškėjas negauna jam paskirtų vaistų.

Pravieniškių PN-AK, kaip viešojo administravimo subjektas, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, išsamumo principo, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.

2019 m. rugsėjo 7 d. *Pravieniškių PN-AK raštu* Nr. 7-2318 *išsamiai atsakė į klausimus dėl vizitų pas gydytojus ir sutrikusio vaistų tiekimo*, t. y., atliko tyrimą ir pagal dokumentuose esančius

įrašus nustatė, kad Pareiškėjas dažnai lankosi pas gydytojus ir jokių kliūčių jam tai daryti nėra; paaiškino, kad vaistų tiekimas laikinai buvo sutrikęs dėl užtrukusio vaistų tiekimo sutarties atnaujinimo proceso.

Vis dėlto Pravieniškių PN-AK atsakymas į Pareiškėjo skundą dėl Pravieniškių PN-AK Resocializacijos skyriaus specialisto lankymosi kamerų tipo patalpose dažnio kelia abejonių. Abejoti konkrečiu pataisos įstaigos teiginiu, kad pareigūnai kamerų tipo patalpose lankosi dažniau nei kartą per savaitę, verčia tai, kad Pravieniškių PN-AK Seimo kontrolieriui teikia prieštarigus duomenis, t. y., 2019 m. birželio 7 d. Pravieniškių PN-AK rašte nurodoma, kad Pravieniškių PN-AK Resocializacijos skyriaus specialistai kamerų tipo patalpose nuteistuosius lanko pagal poreikį, kai yra iškviečiami, bet ne rečiau kaip kartą per savaitę, jeigu nėra iškviečiami; o 2019 m. liepos 19 d. rašte Pravieniškių PN-AK Seimo kontrolieriui pranešė, kad Pravieniškių PN-AK Resocializacijos skyriaus specialistai nuteistuosius kamerų tipo patalpose lanko ne rečiau kaip 3–4 kartus per savaitę. Pažymėtina, kad savo teiginius pareigūnai grindė dokumentų – Pravieniškių PN-AK *Pirmojo sektoriaus* Pareigūnų lankymosi kamerų tipo patalpose apskaitos žurnalo kopijomis, nors, pagal bylos medžiagą, Pirmajame sektoriuje Pareiškėjas niekada nebuvo laikomas. Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Pravieniškių PN-AK pareigūnai Skunde nurodytų teiginių nepaneigė, todėl jie vertintini kaip pagrįsti, o Pareiškėjui pateiktas 2019 m. rugsėjo 7 d. Pravieniškių PN-AK atsakymas Nr. 7-2318 yra netikslus ir neišsamus tiek, kiek tai susiję su klausimu dėl Pravieniškių PN-AK Resocializacijos skyriaus specialistų lankymosi dažnio kamerų tipo patalpose.

14.3. Dėl Pareiškėjui galimai neužtikrintos galimybės per protingą terminą susitikti su Pravieniškių PN-AK pareigūnu

Pagal BVK 112 straipsnio 2 dalies nuostatas pataisos įstaigos pareigūnai turėtų *nuolat* prižiūrėti jų žinioje esančius nuteistuosius ir padėti jiems spręsti iškilusius klausimus. Pasak Pareiškėjo, 2018 m. rugpjūčio 30 d. raštu Nr. 72 (4) 404 jis prašė susitikti su Pravieniškių PN-AK Antrojo sektoriaus Kriminalinės žvalgybos skyriaus (toliau vadinama – KŽS) pareigūnu, tačiau šis pareigūnas atvyko susitikti su juo tik 2018 m. rugsėjo 28 d.

Visų pirma, atkreiptinas dėmesys, kad Pravieniškių PN-AK nepateikė minėto turinio Pareiškėjo kreipimosi kopijos, nors Seimo kontrolieriui atsiųstuose atsakymuose pripažino, kad toks Pareiškėjo kreipimasis buvo gautas. Ši aplinkybė tik patvirtina Seimo kontrolieriaus abejones dėl galimai netinkamai vykdomos Pravieniškių PN-AK dokumentų apskaitos, kas jau buvo konstatuota šios pažymos 14.1.1 punkte. Antra, kyla klausimų, susijusių su Pravieniškių PN-AK laikomų asmenų galimybėmis *per protingą terminą* susitikti su pareigūnais dėl jiems iškilusių problemų sprendimo, nes Pravieniškių PN-AK Seimo kontrolieriui pateikė prieštarigus duomenis apie tai, kada ir kokiomis aplinkybėmis Pareiškėjas susitiko pasikalbėti su pageidaujamu Pravieniškių PN-AK Antrojo sektoriaus KŽS pareigūnu; t. y., 2019 m. birželio 7 d. rašte Pravieniškių PN-AK Seimo kontrolieriui rašė, kad minėtas susitikimas įvyko 2018 m. rugsėjo 3 d., 2019 m. liepos 19 d. rašte Pravieniškių PN-AK informavo, kad Pareiškėjo pokalbis su pageidaujamu pareigūnu įvyko 2018 m. rugsėjo 4 d. Dokumentų kopijos, patvirtinančios Pravieniškių PN-AK teiginius dėl Pareiškėjo susitikimo su Pravieniškių PN-AK Antrojo sektoriaus KŽS pareigūnu bet kurią iš nurodytų dienų, Seimo kontrolieriui nebuvo pateiktos. Dėl šių priežasčių konstatuotina, kad Pareiškėjo skunde nurodyti teiginiai, kad jis su Pravieniškių PN-AK Antrojo sektoriaus KŽS pareigūnu susitiko *tik po beveik mėnesio* (2018 m. rugsėjo 28 d.) nuo prašymo pateikimo dienos, yra nepaneigti, todėl turėtų būti vertinami kaip pagrįsti.

14.4. Dėl Pareiškėjo kreipimosi nagrinėjimo KD

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2018 m. rugsėjo 12 d. Pareiškėjas raštu kreipėsi į KD dėl Pravieniškių PN-AK pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant jo kreipimasis, susijusius su galimybėmis jį izoliuoti vadovaujantis BVK 70 straipsnio 6 dalies nuostatomis, susitikti su konkrečiais pareigūnais, ir nepakankamai dažno pareigūnų lankymosi kamerų tipo patalpose.

Į šį Pareiškėjo kreipimąsi buvo atsakyta KD 2018 m. spalio 23 d. raštu Nr. 2S-3421, kuriame nurodoma, kad Pravieniškių PN-AK pareigūnai savo veiksmais (neveikimu) nepažeidė jo teisių arba

teisės aktų reikalavimų, atsakė į Pareiškėjo keliamus klausimus (šios pažymos 6.2 punktas). Šie KD nurodyti faktai ir argumentai nesutampa su šioje pažymoje padarytomis Seimo kontrolieriaus išvadomis, todėl vertintina, kad KD nepakankamai išsamiai įvertino visas Pareiškėjo kreipimosi tyrimui reikšmingas aplinkybes ir priėmė sprendimą, tik formaliai atitinkantį teisės aktų reikalavimus.

15. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog Skundo dalis dėl Pravieniškių PN-AK ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant nepagrįstus atsakymus, yra pagrįsta.

15.1. Pravieniškių PN-AK direktoriui rekomenduotina:

15.1.1. imtis priemonių, kad ateityje būtų vykdoma *teisės aktų reikalavimus atitinkanti* dokumentų, ypač suimtujų / nuteistųjų skundų / prašymų / pareiškimų, apskaita;

15.1.2. įstaigos darbą organizuoti taip, kad gauti dokumentai būtų registruojami tą dieną, kai yra gaunami;

15.1.3. organizuoti Pravieniškių PN-AK pareigūnų mokymus, kurių metu jiems būtų priminta skundų, prašymų ir kitokių kreipimusių nagrinėjimo tvarka vadovaujantis BVK 183 straipsniu, VAĮ, TGIĮ, Taisyklėmis;

15.1.4. apsvarstyti galimybę vidaus teisės aktais reglamentuoti Pravieniškių PN-AK pareigūnų lankymosi kamerų tipo patalpose ir bendravimo su suimtaisiais / nuteistaisiais tvarką [nustatant, koku būdu suimtieji / nuteistieji turėtų kreiptis norėdami pasikalbėti su konkrečiu pareigūnu, tokio kreipimosi nagrinėjimo tvarką ir terminus, kad besikreipiančiojo pageidaujamas susitikimas įvyktų per protingą terminą; įtvirtinant, kaip dažnai (kartais per savaitę / mėnesį) Pravieniškių PN-AK pareigūnai turėtų lankytis kamerų tipo patalpose siekdami tiek spręsti minėtose patalpose laikomiems asmenims kilusias problemas, tiek surinkti jų rašytinius kreipimusis];

15.1.5. imtis priemonių, kad būtų užtikrinta galimybė kamerų tipo patalpose laikomiems suimtiesiems / nuteistiesiems kilusias problemas aptarti su įstaigoje tuo metu dirbančiais pareigūnais, įteikti jiems rašytinius kreipimusis, per protingą terminą susitikti pasikalbėti su konkrečiu Pravieniškių PN-AK pareigūnu.

15.2. KD direktoriui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunde nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams teikiami atsakymai būtų išsamūs, pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis.

Dėl VGTPT pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant teisinės pagalbos teikimo

Skundo dalies tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

16. Seimo kontrolierius 2019 m. sausio 14 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1816/3D-102 kreipėsi į Tarnybą, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. vasario 11 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. vasario 8 d. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos raštą Nr. (2.2)NO-2-925 „Dėl informacijos pateikimo“.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma, kad:

16.1. „[...] į Tarnybą su prašymu suteikti antrinę teisinę pagalbą Pareiškėjas kreipėsi 2018-08-27. Tarnyba išnaginėjusi Pareiškėjo prašymą ir gavusi papildomus dokumentus 2018-09-18 sprendimu Nr. 2.2.(NTP-2)-18-T-2982-16198 suteikė Pareiškėjui antrinę teisinę pagalbą Vilniaus apygardos teisme nagrinėjamoje civilinėje byloje [...] dėl neturtinės žalos, padarytos pažeidžiant pacientų teises, atlyginimo. Antrinę teisinę pagalbą paskirtas teikti advokatas A [*Seimo kontrolieriui asmens vardas ir pavardė yra žinomi*]“;

16.2. „[...] laikotarpiu nuo 2018-08-01 iki 2018-12-03 dėl Pareiškėjui netinkamai teikiamos antrinės teisinės pagalbos skundų gauta nebuvo. Atkreiptinas dėmesys, kad tik 2018-12-03 buvo

gautas Pareiškėjo prašymas reg. Nr. (2.2) NTP-9-5896, kuriame buvo dėstomi nusiskundimai advokato A atžvilgiu ir prašoma pakeisti jį kitu advokatu. Pareiškėjas prašyme nurodė, kad Vilniaus apygardos teismas civilinėje byloje [...] nustatė Pareiškėjui terminą iki 2018-10-17 trūkumams pašalinti. Vėliau, Pareiškėjo prašymu, terminas buvo pratęstas iki 2018-11-01. Pareiškėjas nurodė, kad advokatas 2018-10-11 buvo atvykęs pas Pareiškėją aptarti situacijos ir suderinti pozicijas dėl ieškinio, taip pat žadėjo imtis veiksmų, tačiau Pareiškėją apgavo ir teismas 2018-11-16 nutartimi Pareiškėjo ieškinį laikė nepaduotu bei jį gražino. Pareiškėjas taip pat nurodė, kad advokatas su juo nebendruoja telefonu“;

16.3. „Tarnyba, susipažinusi su gautu Pareiškėjo 2018-12-03 skundu, 2018-12-10 raštu reg. Nr. (2.2.)NO-2-9355 kreipėsi į advokatą A prašydama pateikti paaiškinimą dėl Pareiškėjo skunde nurodomų aplinkybių“;

16.4. „Tarnyboje 2018-12-11 buvo gautas advokato A paaiškinimas reg. Nr. (2.2.)NO-1-10634. Paaiškiniame advokatas nurodė, kad gavęs Tarnybos 2018-09-18 sprendimą Nr. 2.2.(NTP-2)-18-T-2982-16198, 2018-10-09 nuvyko į Vilniaus apygardos teismą susipažinti su civiline byla [...]. Susipažinęs su minima civiline byla, nedelsdamas, 2018-10-11, nuvyko susitikti su Pareiškėju [...]. [...] Advokatas pažymėjo, kad terminas ieškiniui pateikti buvo iki 2018-11-01. Taip pat nurodė, kad ieškinys buvo parengtas 2018-10-30 ir 2018-10-31 buvo teikiamas teismui per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą (toliau – EPP). Advokatas pažymėjo, kad 2018-11-20 gavo Vilniaus apygardos teismo nutartį [...], kuria Pareiškėjo ieškinys laikytas nepaduotu ir gražintas jį padavusiam asmeniui. Advokatas akcentavo, kad tik gavus minėtą nutartį buvo pastebėta, kad ieškinys buvo neišsiųstas į teismą, nors buvo paruoštas ir įkeltas į sistemą kaip paprastai tai yra daroma. [...] Advokatas pažymėjo, kad ieškinys nebuvo įkeltas galimai dėl sistemos klaidos, kurios įtakoti ar numatyti advokatas negalėjo. Advokatas taip pat nurodė, kad siekdamas ištaisyti klaidą, nedelsiant, t. y. nutarties gavimo dieną, 2018-11-20, teismui pateikė prašymą dėl termino pateikti ieškinį atnaujinimo, tačiau teismas 2018-11-23 nutartimi minėtą prašymą atmetė. Advokatas taip pat nurodė, kad nesutikdamas su teismo priimta nutartimi 2018-11-30 pateikė atskirąjį skundą, kuris advokato paaiškinimo pateikimo dienai dar nebuvo išnagrinėtas. Advokatas pažymėjo, kad ėmėsi visų galimų veiksmų minėtą klaidą ištaisyti bei akcentavo, kad susidariusi situacija niekaip nepaveiks Pareiškėjo interesų, nes net ir apeliaciniam teismui netenkinus atskirojo skundo, Pareiškėjas turės teisę pateikti ieškinį iš naujo. Taip pat advokatas nurodė, kad kategoriškai nesutinka su Pareiškėjo nurodoma aplinkybe, kad nebendruoja su Pareiškėju telefonu“;

16.5. „Tarnyba susipažinusi su advokato paaiškinimu 2018-12-18 raštu reg. Nr. (2.2.)NO-2-9574 atsisakė tenkinti Pareiškėjo prašymą dėl advokato pakeitimo. [...] Tarnyba atkreipė Pareiškėjo dėmesį, kad advokatas A teikdamas antrinę teisinę pagalbą ir atstovaudamas Pareiškėjo interesams, atliko eilę antrinės teisinės pagalbos teikimo veiksmų [...]. Tuo tarpu perkelti šį pavedimą kitam advokatui būtų ne tik neteisinga, bet ir neefektyvu bei neekonomiška valstybės garantuojamos teisinės pagalbos principų kontekste [...], kadangi naujai paskirtas advokatas turėtų iš naujo susipažinti su bylos medžiaga, Pareiškėjo dokumentais, išanalizuoti juos, konsultuoti Pareiškėją ir t. t. Taip pat tarnyba pažymėjo, kad Pareiškėjo nurodyta aplinkybė, jog advokatas apgavo Pareiškėją, nepasitvirtino. Tarnyba atkreipė Pareiškėjo dėmesį, kad advokatas ieškinį parengė, tačiau ne dėl nuo advokato priklausančių aplinkybių (sistemos klaidos) ieškinį buvo atsisakyta priimti. [...] Dėl Pareiškėjo nurodomos aplinkybės, kad advokatas su Pareiškėju nebendruoja net ir po darbo, Tarnyba atkreipė Pareiškėjo dėmesį, kad advokatas kaip ir visi dirbantys žmonės turi darbo valandas ir pareigos atsilipti į Pareiškėjo skambučius ne darbo valandomis neturi. [...]“;

16.6. „[...] Lietuvos apeliacinis teismas 2019-01-31 nutartimi [...] advokato A atskirąjį skundą tenkino, Vilniaus apygardos teismo [...] nutartis panaikino bei klausimą išsprendė iš esmės – terminą ieškinio trūkumams pašalinti atnaujino ir ieškinio priėmimo klausimą perdavė nagrinėti iš naujo.“

Skundo dalies tyrimui reikšmingos Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos

17. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo (toliau vadinama – VGTPĮ):

17.1. *1 straipsnis „Įstatymo paskirtis“* – „1. Šis įstatymas nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą asmenims, kad šie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus. [...]“;

17.2. *9 straipsnis „Tarnyba“* – „2. Tarnybos uždavinys – užtikrinti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą ir koordinavimą pagal šį įstatymą. 3. Tarnyba: [...] 2) organizuoja antrinės teisinės pagalbos teikimą; 3) priima sprendimus dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo; [...]“;

17.3. *18 straipsnis „Antrinės teisinės pagalbos teikimo tvarka“* – „8. Antrinę teisinę pagalbą visose proceso ikiteisminėse (neteisminėse) ir teisminėse stadijose paprastai teikia vienas (tas pats) advokatas. Tarnybos *sprendimu* antrinę teisinę pagalbą teikti paskirtas advokatas gali būti pakeistas pareiškėjo arba paties advokato motyvuotu rašytiniu prašymu, *jeigu nustatomas interesų konfliktas arba kitos aplinkybės, dėl kurių antrinę teisinę pagalbą teikiantis advokatas negali teikti antrinės teisinės pagalbos konkrečioje byloje*. Pareiškėjo rašytiniu prašymu advokatas taip pat gali būti pakeistas, jeigu pateikiamas šio įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje nurodytas sutikimas ir tarnyba su advokatu sudaro sutartį konkrečioje byloje. Be to, advokatas gali būti pakeistas tarnybos iniciatyva, pasibaigus paskirto advokato sutarčiai dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo ar sustabdžius šios sutarties vykdymą. Sprendimą dėl antrinę teisinę pagalbą teikiančio advokato pakeitimo priima tarnyba. [...]“.

Skundo dalies tyrimo išvados

18. Pareiškėjas teigia, kad Tarnyba neužtikrino jam tinkamo antrinės teisinės pagalbos teikimo ir neatsakė į jo rašytinį kreipimąsi.

19. Seimo kontrolierius ne kartą savo praktikoje yra konstatavęs, kad valstybės garantuojamos teisinės pagalbos instituto paskirtis – suteikti kokybišką, efektyvią ir ekonomiškai pagrįstą antrinę teisinę pagalbą, ginant teisėtus interesus tų asmenų, kuriems tokia pagalba būtiniausia. Šios pagalbos teikimas asmenims, kad jie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus, reglamentuojamas VGTPĮ.

Pagal VGTPĮ 9 straipsnyje įtvirtintą teisinį reglamentavimą Tarnyba, jai suteiktos kompetencijos ribose administruodama antrinės teisinės pagalbos teikimą (šios pažymos 17.2 punktas), sprendimą dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo (atsisakymo teikti, nutraukimo) turi priimti kiekvienu konkrečiu atveju ištyrusi ir įvertinusi tam konkrečiam atvejui reikšmingų aplinkybių visumą. Pažymėtina, kad, įgyvendinant VGTPĮ 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus šio įstatymo tikslus ir realizuojant teisinės pagalbos teikimo principus, Tarnybos veikla neapsiriboja sprendimo dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo priėmimu. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai tenka pareiga koordinuoti antrinės teisinės pagalbos teikimo procesą, t. y., kontroliuoti, kaip advokatai, teikiantys antrinę teisinę pagalbą, vykdo su Tarnyba pasirašytas sutartis, esant būtinybei, tarpininkauti tarp asmens ir advokato; kilus įtarimų, kad advokatas netinkamai vykdo savo pareigas, nedelsiant kreiptis į advokatą prašant jo pasiaiškinti ir / arba prašyti Lietuvos advokatūros pagal kompetenciją įvertinti advokato galimai netinkamą veikimą / neveikimą.

20. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2018 m. rugpjūčio 27 d. Pareiškėjas kreipėsi į VGTPĮ dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo; 2018 m. rugsėjo 18 d. VGTPĮ sprendimu Nr. 2.2.(NTP-2)-18-T-2982-16198 Pareiškėjo prašymas buvo patenkintas; 2018 m. gruodžio 3 d. Pareiškėjas raštu kreipėsi į VGTPĮ dėl galimai netinkamai jam teikiamos antrinės teisinės pagalbos (advokatas jį apgavo, todėl teismas atsisakė priimti Pareiškėjo ieškinį; advokatas nebendrauja telefonu) ir advokato pakeitimo; Tarnyba 2018 m. gruodžio 10 d. raštu Nr. (2.2.)NO-2-9355 kreipėsi

į advokatą prašydama pateikti paaiškinimą dėl Pareiškėjo skunde nurodomų aplinkybių; 2018 m. gruodžio 11 d. buvo gautas advokato paaiškinimas; *Taryba, susipažinusi su advokato paaiškinimu, 2018 m. gruodžio 18 d. raštu Nr. (2.2.)NO-2-9574 Pareiškėją informavo, kad advokatas suteikė tinkamą antrinę teisinę pagalbą*, t. y., 2018 m. spalio 9 d. Pareiškėjui paskirtas advokatas nuvyko į Vilniaus apygardos teismą susipažinti su civiline byla; 2018 m. spalio 11 d. jis nuvyko susitikti su Pareiškėju; 2018 m. spalio 30 d. ieškinys buvo parengtas ir 2018 m. spalio 31 d. buvo teikiamas teismui per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą (ieškinį buvo reikalinga pateikti iki 2018 m. lapkričio 1 d.); 2018 m. lapkričio 20 d. advokatas gavo Vilniaus apygardos teismo nutartį, kuria Pareiškėjo ieškinys laikytas nepaduotu ir grąžintas jį padavusiam asmeniui; 2018 m. lapkričio 20 d. advokatas teismui pateikė prašymą dėl termino pateikti ieškinį atnaujinimo, tačiau Vilniaus apygardos teismas 2018 m. lapkričio 23 d. nutartimi minėtą prašymą atmetė; nesutikdamas su teismo priimta nutartimi advokatas 2018 m. lapkričio 30 d. pateikė atskirąjį skundą (vėliau paaiškėjo, kad Lietuvos apeliacinis teismas 2019 m. sausio 31 d. nutartimi advokato atskirąjį skundą tenkino ir Vilniaus apygardos teismo nutartis panaikino bei klausimą išsprendė iš esmės – terminą ieškinio trūkumams pašalinti atnaujino ir ieškinio priėmimo klausimą perdavė nagrinėti iš naujo), *o aplinkybė, jog advokatas apgavo Pareiškėją, nepasitvirtino* (Taryba nustatė, kad advokatas ieškinį parengė, tačiau ne dėl nuo advokato priklausančių aplinkybių (sistemos klaidos) ieškinį buvo atsisakyta priimti), *todėl šiuo metu jam skirti kitą advokatą būtų neteisinga ir neefektyvu*; VGTPT Pareiškėjui taip pat paaiškino, kad advokatas neturi pareigos atsiliiepti į Pareiškėjo skambučius ne darbo valandomis, nurodė 2018 m. gruodžio 18 d. rašto Nr. (2.2.)NO-2-9574 apskundimo tvarką.

Šios aplinkybės paneigia Pareiškėjo teiginius, kad Taryba netinkamai įvykdė savo pareigą koordinuoti antrinės teisinės pagalbos teikimą ir nepateikė atsakymo į jo rašytinį kreipimąsi.

21. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, jog Skundo dalis dėl VGTPT pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant tinkamo teisinės pagalbos teikimo, yra nepagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

22. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl Pravieniškių PN-AK ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai pateikiant nepagrįstus atsakymus, pripažinti pagrįsta.

23. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundo dalį dėl VGTPT pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neužtikrinant teisinės pagalbos teikimo, atmesti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

24. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 14, 17 punktais, Pravieniškių PN-AK direktoriui Dainiui Sušinskui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje:

24.1. būtų vykdoma *teisės aktų reikalavimus atitinkanti* dokumentų, ypač suimtųjų / nuteistųjų skundų / prašymų / pareiškimų, apskaita;

24.2. įstaigos darbą organizuoti taip, kad gauti dokumentai būtų registruojami tą dieną, kai yra gaunami;

24.3. organizuoti Pravieniškių PN-AK pareigūnų mokymus, kurių metu jiems būtų priminta skundų, prašymų ir kitokių kreipimūsi nagrinėjimo tvarka vadovaujantis BVK 183 straipsniu, VAĮ, TGIĮ, Taisyklėmis;

24.4. apsvarstyti galimybę vidaus teisės aktais reglamentuoti Pravieniškių PN-AK pareigūnų

lankymosi kamerų tipo patalpose ir bendravimo su suimtaisiais / nuteistaisiais tvarką [nustatant, koku būdu suimtieji / nuteistieji turėtų kreiptis norėdami pasikalbėti su konkrečiu pareigūnu, tokio kreipimosi nagrinėjimo tvarką ir terminus, kad besikreipiančiojo pageidaujamas susitikimas įvyktų per protingą terminą; įtvirtinant, kaip dažnai (kartais per savaitę / mėnesį) Pravieniškųjų PN-AK pareigūnai turėtų lankytis kamerų tipo patalpose siekdami tiek spręsti minėtose patalpose laikomiems asmenims kilusias problemas, tiek surinkti jų rašytinius kreipimusis];

24.5. imtis priemonių, kad būtų užtikrinta galimybė kamerų tipo patalpose laikomiems suimtiesiems / nuteistiesiems kilusias problemas aptarti su įstaigoje tuo metu dirbančiais pareigūnais, įteikti jiems rašytinius kreipimusis, per protingą terminą susitikti pasikalbėti su konkrečiu Pravieniškųjų PN-AK pareigūnu.

25. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, KD direktoriui Virginijui Kulikauskui rekomenduotina imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų skundai būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas skunde nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams teikiami atsakymai būtų išsamūs, pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis.

26. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas